

Ilgalaikių institucinių mokslinių tyrimų ir eksperimentinės (socialinės, kultūrinės) plėtros programų metinių ataskaitų pateikimo ir vertinimo tvarkos aprašo priedas

(Ilgalaikės institucinių mokslinių tyrimų ir eksperimentinės (socialinės, kultūrinės) plėtros programos vykdymo metinės ataskaitos pavyzdinė forma)

ILGALAIKĖS INSTITUCINĖS MOKSLINIŲ TYRIMŲ IR EKSPERIMENTINĖS (SOCIALINĖS, KULTŪRINĖS) PLĖTROS PROGRAMOS METINĖ ATASKAITA

Gauta Lietuvos mokslo taryboje

(Data – pildo Taryba)

Ataskaitos registracijos Nr.

(Pildo Taryba)

1. DUOMENYS APIE PROGRAMĄ

Programos pavadinimas	„Vėluojantis nacijos formavimasis: lietuvių atvejis?“
Mokslo ir studijų institucija (programos vykdytoja)	Lietuvos istorijos institutas Kražių – 5, 868741016 laurinav@yahoo.com, <i>įstaigos kodas</i>
Programos trukmė	2012-2016
Laikotarpis, už kurį teikiama ataskaita	2012 m
Programai skirti norminiai etatai	11,45

2. PROGRAMOS VYKDYTOJAI

Eil. Nr.	Mokslo laipsnis	Vardas, pavardė	Pareigos
Programos vadovas			
1.	Dr.	Česlovas Laurinavičius	vyr. m. darb. (1,0 et.)
Kiti programos vykdytojai			
2.	Dr.	A. Kasparavičius	vyr. m. darb. (1,0 et.)
3.	Dr.	G. Rudis	m. darb. (1,0 et.)
4.	Dr.	D. Blažytė-Baužienė	m. darb. (1,0 et.)
5.	Dr.	R. Laukaitytė,	vyr. m. darb. (1,0 et.)
6.	Dr.	E. Bendikaitė,	m. darb. (1,0 et.)
7.	Dr.	V. Sirutavičius,	vyr. m. darb. (1,0 et.)
8.	Dr.	A. Svarauskas,	j. m. darb. (1,0 et.)
9.	Dr.	D. Mačiulis,	m. darb. (1,0 et.)
10.	Dr.	G. Vaskela	m. darb. (0,5 et.)
11.	Dr.	E. Gimžauskas	m. darb. (0,5 et.)
12.	Dr.	R. Čepaitienė	vyr. m. darb. (1,0 et.)
13.	Dr.	M. Pocius	m. darb. (1,0 et.)
14.	Dr.	S. Grybkas	m. darb. (0,5 et.)
15.	Dr.	V. Ivanauskas	m. darb. (1,0 et.)
16.	Dr.	V. Stravinskienė	m. darb. (0,5 et.)

3. ATLIKTI DARBAI IR PROGRAMOS REZULTATAI

Pateikite programos ataskaitinio laikotarpio rezultatų santrauką pagal programos tikslus ir

uždavinius. Pristatykite tarpinius nepublikuotus ir sklaidos priemonėmis nepristatytus programos ataskaitiniu laikotarpiu atliktus darbus (pvz., įvairūs parengiamieji darbai, infrastruktūros kūrimas, medžiagos kaupimas, atlikti tyrimai ir pan.).

Pagrindinis darbas per praėjusius metus buvo prie daugiatomės Lietuvos istorijos X tomo „Nepriklausomybė 1918-1940 m.“ (dirbo 11 sk. narių). Tomo tekstas, o taip pat visa eilė kitų atliktų darbų leidžia pateikti keletą teiginių-išvadų, sietinų su programa:

I. Metodologinio lygmens išlyga. Būtina vadovautis pagrindiniais istorizmo principais - šaltinių bazės analize, priešastingumu, „kaip buvo“ imperatyvu ir kt. Tokios nuostatos rėmuose istorija gali išsaugoti mokslo statusą. Nuostatos efektyvumą patvirtintų ir betarpiškas bendradarbiavimas su kaimyninių šalių - Lenkijos, Rusijos, Baltarusijos, Latvijos, Estijos, Vokietijos, Čekijos – istorikais; visais atvejais laikytasi objektyvaus požiūrio į praeitį principo (bendradarbiavimo rezultatai – žemiau). Laisvas retrospektyvus istorinio naratyvo konstravimas pagal dabartiniu metu populiarios ideologijos poreikius – nepriimtinas.

II. Tarpukario situacijos tyrimo išvados. Pirma, nors kuriantis Lietuvos valstybei fiksuota besireiškianti dilema tarp pilietinio principo (idėjiškai unijinio, praktiškai prolenkiško) ir etnocentristinio principo (potencialiai nacionalinio), istorinė perspektyva vienareikšmiškai priklausė pastarajam (jeigu, žinoma, pripažįstame lietuviams teisę į politinės bendruomenės statusą).

Antra, faktinė Lietuvos valstybė (1918-1940), nepaisant ją kankinusių vidinių bei išorinių problemų, sudarė prielaidas lietuvių tautai siekti politinio, ekonominio bei kultūrinio dominavimo savo etnografinėje teritorijoje. Tai tenka interpretuoti kaip progresyvų šuolį palyginus su padėtimi iki Pirmojo pasaulinio karo, kai lietuviai praktiškai buvo trigubo pajungimo situacijoje (Rusijos valdžios, pasaulinės ekonominės struktūros ir vietinių kitataučių dominavimo). Kartu tenka pastebėti, kad tarpukario Lietuvos visuomenės vidinis vystymasis vyko ne tik - ir netgi ne tiek - pilietinės integracijos, kiek etnokultūrinio purizmo linkme. S.Šalkauskio keltas pliuralistinis Lietuvos piliečio modelis buvo nukonkuruotas A.Maceinos propaguoto „integralinio“ lietuvių modelio. Tas procesas buvo sąlygotas vidinių ir išorinių priešasčių (bendro nacionalizmo stiprėjimo Europoje, netikrumo dėl Lietuvos valstybės perspektyvos, varžymosi dėl dominuojančių pozicijų pačioje Lietuvoje). Ta prasme progresuojantis lietuvių etnosocialinis bei etnokultūrinis vystymasis savaime nesuponavo Lietuvos visuomenės pilietinės konsolidacijos stiprėjimo. Etnocentristinis modelis, suteikęs lietuviams impulsą kultūriniam bei ekonominiam progresavimui (pagrindė A. Smetonos valdymo laikais), tuo pačiu nesumažino tarptautinių plyšių, egzistavusių faktinėje lietuvių daugumos teritorijoje ir juo labiau negalėjo būti efektyvus integruojant sudėtingus etnini sudėtimi Vilniaus bei Klaipėdos kraštus. 1939-1940 m politinės sistemos reformavimo poreikis Lietuvoje (eventualiai etnocentrizmą keičiant socialistiniu „liaudies demokratijos“ modeliu) buvo pribrendęs, bet vidinei transformacijai sutrukdė tarptautinės įtampos.

Trečia, Lietuvos nacionalinė valstybė projektuota (lietuvių veikėjų ir ne tik) etnografinėje lietuvių teritorijoje - su Vilniumi ir Klaipėda – atsižvelgiant į tarptautinius bei regiono modernizacijos poreikius, paremtus laisvos prekybos ir nacionalinio apsisprendimo principų plėtra. Projektas nebuvo pilnai realizuotas dėl vidinių ir išorinių priešasčių (lietuvių tautos per silpno – ar vėluojančio - išsivystymo ir išaugusio priešiško tarp Rytų ir Vakarų). Faktinė jėgų pusiausvyra 1918-1940 m., kurioje egzistavo Lietuvos valstybė, buvo pernelyg trapi tiek dėl minėto išaugusio priešiško tarp Rytų (bolševikinės Rusijos) ir Vakarų, tiek ir dėl nepilnos/neužbaigtos regiono rekonstrukcijos (imperinės reakcijos į nacionalinį apsisprendimą). Kilusio naujo pasaulinio karo aplinkybėse Lietuva buvo Sovietų Sąjungos aneksuota. Aneksijos faktas atėmė iš Lietuvos savarankiško vystymosi – ypač politinio - galimybę, bet nepanaikino lietuvių tautos socialinio bei kultūrinio vystymosi perspektyvos (dėl specifinės SSRS vidinės struktūros bei objektyvaus SSRS sąryšio su Vakarų pasauliu). Išliko ir Lietuvos nacionalinės valstybės idėja, nes pagrindinis reakcijos prieš regiono rekonstrukciją židinys - vokiškas nacizmas buvo sunaikintas, o laisvos prekybos bei nacionalinio apsisprendimo principus ir toliau kėlė Vakarai, tų principų konstituciškai negalėjo neigti ir Sovietų Sąjunga.

III. Sovietmečio laikotarpio tyrimai. Per praėjusius metus programos rėmuose atlikti tyrimai koncentravosi ties vadinamojo tautinio komunizmo apraiškėmis. Tyrimai liudija, kad minimų apraiškų mastas bei reikšmė disonuotų su tais įvaizdžiais, kurie pastaruoju metu dominuoja viešojoje erdvėje. Taip pat dėmesys skirtas nomenklatūros, neformalių ryšių, kultūrinio elito pozicijų sovietmečiu nušvietimui. Tačiau dabartinis tyrimų lygmuo dar neleistų daryti bendresnių konceptualinių apibendrinimų.

Darbų eiga

Darbų organizavimas vyko šiomis kryptimis: A) siekta išsiaiškinti, kodėl Versalinėje Europoje vadovaujančių valstybių buvo pasukta revizionizmo linkme. Vyraujanti istoriografijoje tezė apie siekius „atitaisyti skriaudą Vokietijai“ – ne viską paaiškinanti bei kelianti abejonių. Hipotetiškai keliami tezė, kad lemiamo vaidmens turėjo įsigalinti nuostata apie „pilnateises“ ir „nepilnateises“ tautas, su nuostata riboti pastarųjų teises į suverenitetą. Aiškinantis šias hipotetines tezes vykdyti konkretūs individualūs darbai:

A. Kasparavičius: tiria Lenkijos (eventualiai ir Prancūzijos) požiūrį į Lietuvą; dirba prie dokumentų rinkinio „Lietuvos ir Lenkijos diplomatiniai santykiai 1938–1940 m“;

E. Gimžauskas tiria vokišką Lietuvos percepciją; paruošė tekstą (Lietuvos istorijos X tomui), kuriame atskleista Vokietijos politika bei praktika I pasaulinio karo metais; be to paruošė dokumentų rinkinį „Lietuvos ir Lenkijos santykiai: nuo Pirmojo pasaulinio karo pabaigos iki L. Želigowskio įvykdyto Vilniaus užėmimo (1918 m. lapkritis – 1920 m. spalio), kuriame atsispindi ir Vokietijos vaidmuo 1918-1920 m laikotarpyje;

R. Laukaitytė dirbdama prie monografijos: *Marijos Nekaltojo Prasidėjimo vargdienių seserų vienuolijos šaka Amerikoje*, kreipė dėmesį į lietuviškos diasporos galimybes Jungtinių Valstijų situacijoje išsaugoti etnokultūrinę identitetą;

Č. Laurinavičiaus užduotis identifikuoti Lietuvą anglosaksiškos (Britanijos bei JAV) ir rusiškos (Rusijos/SSRS) sąveikos geopolitiniame lauke; ta tema atliktas didžiųjų valstybių pozicijos tyrimas Klaipėdos krašto prijungimo prie Lietuvos 1923-1924 m metu; be to atliktas tyrimas Lietuvos situacijos 1938-1940 m krizėje (tomis temomis paruošti tekstai Lietuvos istorijos X tomui);

B) Atskira tyrimų kryptis orientuota į tarpukario Lietuvoje egzistavusią valdžios autoriteto situaciją, į tautinių mažumų reflektuotą titulinę (lietuvių) tautą Šia linkme dirbta:

R. Laukaitytės (Эпилог Российской империи в Литве: русские эмигранты в 1918–1940 гг., *Балтийский архив: Русская культура в Прибалтике*, т. XII, Таллин, 2012, p. 8 – 21);

D. Mačiulio (Pasisavinant Mažąją Lietuvą. Vienijančios kolektyvinės atminties konstravimas Lietuvoje tarpukariu, *Acta historica universitatis Klaipedensis*, t. XXIV: Erdvių pasisavinimas Rytų Prūsijoje XX amžiuje, Klaipėda: Klaipėdos universitetas, 2012, p.212 – 229. ISSN 1392-4095 ;

V. Sirutavičiaus („A Close, but Very Suspicious and Dangerous Neighbour“ Outbreaks of Antisemitism in Inter-War Lithuania in *POLIN: Studies in Polish Jewry* (ed. by Š. Liekis, A. Polonsky, Ch. Freeze) *Jews in the Former Grand Duchy of Lithuania since 1772*, Oxford, Portland, Oregon: The Littman Library of Jewish Civilization, (November) 2012, vol.25, p.245-262).

Kartu tenka konstatuoti, kad tautinių mažumų įvaizdžiai apie lietuvius bei Lietuvos valdžią didele dalimi lieka *terra incognita*.

C) Tirtos kultūrinių bei mentalinių susidūrimų apraiškos sovietizuojamoje Lietuvoje stalinizmo bei vėlesniais metais. Šia kryptimi angažuoti:

V. Stravinskienė (Rytų ir Pietryčių Lietuvos lenkų mokyklos: 1947–1959 metai *Lietuvos istorijos metraštis, 2011–I*, Vilnius, 2012, p. 81–95, ISSN 0202-3342

R. Čepaitienė atlieka Algirdo Brazausko karjeros fenomeno tyrimą keldama dilemą: ar tai būta atsitiktinumo ar dėsningos sąsajos tarp sovietinio modernizmo postmodernistinėje situacijoje

D) Vėlyvojo sovietmečio laikotarpiui analizuoti buvo surengta visa eilė seminarų, iš kurių ženklus buvo tarptautinis simpoziumas, vykęs 2012 m. gruodžio 6-7 d. Vilniuje: **"Nationalism as an Agenda in the Soviet peripheries. Which form? What content?"** Pranešimus skaitė V. Ivanauskas, R. Čepaitienė, V. Sirutavičius, Č. Laurinavičius.

Č. Laurinavičius. Tautiškumas versus socialumas: lietuviškos politinės sistemos dilemos kovoje dėl teritorinio suvereniteto;

V. Sirutavičius: Ar buvo Justas Paleckis nacionaliniu komunistu?

V. Ivanauskas. Lietuvos ir Gruzijos rašytojai: nacionalinis klausimas ir idėjų dinamika;

R. Čepaitienė. Paveldosauga Sovietinėje Lietuvoje: tarp nacionalizmo ir sovietizmo

4. PUBLIKUOTI MOKSLINIŲ TYRIMŲ REZULTATAI

Pateikite per programos ataskaitinį laikotarpį paskelbtų mokslinių tyrimų rezultatų (įskaitant monografijas ir kt.) bibliografinį sąrašą su internetinės prieigos (jei tokia yra) nuorodomis. Biomedicinos, fizinių, technologijos ir žemės ūkio mokslų sričių programų vykdytojai pateikia tik monografijų ir periodiniuose mokslo leidiniuose, turinčiuose cituojamumo rodiklį (Impact Factor) „Thomson Reuters Web of Knowledge“ duomenų bazėje publikuotų straipsnių bibliografinius aprašus, patentus.

Šaltinių rinkiniai:

1. Lietuvos ir Lenkijos santykiai: nuo Pirmojo pasaulinio karo pabaigos iki L. Želigowskio įvykdyto Vilniaus užėmimo (1918 m. lapkritis – 1920 m. spalio) (serijoje „Lietuvos užsienio politikos dokumentai. 1918 – 1940 metai.“), sudarytojas E. Gimžauskas, parengėjai E. Gimžauskas ir A. Svarauskas, Vilnius, 2012, 704 p. ISBN 978-9955-847-58-8 - I.3 uždavinys

Straipsniai:

2. Gimžauskas E., Didžiosios Britanijos karinis diplomatinis atstovavimas Lietuvoje iki valstybingumo pripažinimo de facto (1918 m. gruodis – 1919 m. rugsėjis), *Karo archyvas*, Nr. XVII, Vilnius, 2012, p. 48–91. ISSN 1392-6489 - I.3 uždavinys

3. Gimžauskas E. Suvalkų derybos ir sutartis M. Biržiškos ir B. K. Balučio atsiminimuose, *Suvalkų sutartis. Faktai ir interpretacijos. Umowa Suwalkska. Fakty i interpretacje*. Mokslinė redakcija: Česlovas Laurinavičiaus, Jan, Jerzy Milewski. (Bendros Lietuvos ir Lenkijos istorikų konferencijos medžiaga). Versus aureus, 2012, p. 86-92. ISBN 978-9955-34-353-0 - I.3 uždavinys

4. Ivanauskas V. Lietuviškoji sovietinė nomenklatūra kaip kontrolės objektas ir subjektas, *Genocidas ir rezistencija*, 2012 m. Nr. 1(31). - II.3 uždavinys

5. Ivanauskas V., „Sovietinė nomenklatūra ir išskirtinis vartojimas: nuo privilegijų iki nelegalumo“. Straipsnis pasiekiamas internetu: http://sovietcase.eu/en/wp-content/uploads/2012/02/Sovietines-privilegijos_str_2012Vasaris.pdf - II.3 uždavinys

6. Kasparavičius A., Katastrofos nuojautos: Lietuvos karinė diplomatija Antrojo pasaulinio karo išvakarėse, *Karo archyvas*, Vilnius: GJŽLKA leidykla, 2012, t. XXVII, p. 232–274, 349–353. ISSN 1392-6489 - I.3 uždavinys

7. Kasparavičius A., Vokiečių tautinės mažumos problema: tarpukario Lietuvos ir Čekoslovakijos atvejai, *Acta universitatis Carolinae. Studia Territorialia Supplementum. II.*

2011. I. Češi, Litevci a stredoevropskij vektor jejich moderni historie. Čekai, lietuviai ir Vidurio Europos vektorius jų modernioje istorijoje (Čekijos ir Lietuvos istorikų konferencijos medžiaga), Praha: Universita Karlova v Praze. Nakladelstvi Karolinum, 2012, p. 64-104. ISSN 1804-4247 - I.3 uždavinys

8. Laukaitytė R., Эпилог Российской империи в Литве: русские эмигранты в 1918–1940 гг., *Балтийский архив: Русская культура в Прибалтике*, т. XII, Таллин, 2012, p. 8 – 21. ISSN 2228-1584. ISBN 978-9949-29-027-7. - I.3 uždavinys

9. Laukaitytė R., Rytų apeigų vyskupo Petro Būčio misija Lietuvoje (1930–1940 m.), *Istorija*, 2012, nr. 84, 26-37 p. ISSN 1392-0456 - I.3 uždavinys

10. Laurinavičius Č., Probleminiai Lietuvos ir Lenkijos santykių 1920 m aspektai, *Suvalkų sutartis. Faktai ir interpretacijos. Umowa Suwalkska. Fakty i interpretacje*. Mokslinė redakcija: Česlovas Laurinavičiaus, Jan, Jerzy Milewski. (Bendros Lietuvos ir Lenkijos istorikų konferencijos medžiaga). Versus aureus, 2012, p.41-71. ISBN 978-9955-34-353-0 - I.3 uždavinys

11. Laurinavičius Č., Sudetska krize roku 1938 a Litva, *Acta universitatis Carolinae. Studia Territorialia Supplementum. II. 2011. I. Češi, Litevci a stredoevropskij vektor jejich moderni historie. Čekai, lietuviai ir Vidurio Europos vektorius jų modernioje istorijoje* (Čekijos ir Lietuvos istorikų konferencijos medžiaga) Praha: Universita Karlova v Praze: Nakladelstvi Karolinum, 2012, p. 149-194. ISSN 1804-4247 - I.3 uždavinys

12. Каспаравичюс А., Ч. Лауринавичюс, Перцепция России /Советского Союза в Межвоенной Литве, *Образ другого. Страны Балтии и Советский Союз перед Второй мировой войной/ Images of the Other. Baltic States and Soviet Union Before the World War II* (Bendras Baltijos valstybių ir Rusijos istorikų leidinys) Москва: РОССПЭН, 2012, с. 121–136. ISBN 978-5-8243-1663-6 - I.3 uždavinys

13. Мачюлис Д., Практики легитимации авторитарного режима Антанаса Сметоны, *Образ другого. Страны Балтии и Советский Союз перед Второй мировой войной/ Images of the Other. Baltic States and Soviet Union Before the World War II*, (Bendras Baltijos valstybių ir Rusijos istorikų leidinys) Москва: РОССПЭН, 2012, p. 151 – 166. ISBN 978-5-8243-1663-6 - I.4 uždavinys

14. Rudis G., Формирование авторитарного режима Антанаса Сметоны“, *Образ другого. Страны Балтии и Советский Союз перед Второй мировой войной/ Images of the Other. Baltic States and Soviet Union Before the World War II*, (Bendras Baltijos valstybių ir Rusijos istorikų leidinys) Москва: РОССПЭН, 2012, с. 137–150. ISBN 978-5-8243-1663-6 – I.4 uždavinys

15. Stravinskienė V., Rytų ir Pietryčių Lietuvos lenkų mokyklos: 1947–1959 metai, *Lietuvos istorijos metraštis, 2011–I*, Vilnius, 2012, p. 81–95. ISSN 0202-3342. – II.3 uždavinys

16. Sirutavičius V., „A Close, but Very Suspicious and Dangerous Neighbour“ Outbreaks of Antisemitism in Inter-War Lithuania in *POLIN: Studies in Polish Jewry* (ed. by Š. Liekis, A. Polonsky, Ch. Freeze) *Jews in the Former Grand Duchy of Lithuania since 1772*, Oxford, Portland, Oregon: The Littman Library of Jewish Civilization, (November) 2012, vol.25, p.245-262. ISBN 978-1-904113-93-5 – I.4 uždavinys

5. REZULTATŲ SKLAIDA

Pateikite per programos ataskaitinį laikotarpį panaudotų rezultatų viešinimo ir populiarinimo priemonių sąrašą (tai, kas nepateikta „5. Publikuoti mokslinių tyrimų rezultatai“). Pateikite tikslius sklaidos priemonių bibliografinius ar kitokius duomenis (pvz., konferencijos pavadinimas, pobūdis (tarptautinė, Lietuvos, mokslinė, populiarinimo ar kt.) vieta, laikas, dalyvių skaičius ir kt.).

Pranešimai konferencijose:

Čepaitienė R., pranešimas “The problem of the leadership succession of the Soviet Union’s allied republics’ leaders in the transition time to the Independence”, tarptautinėje konferencijoje “Bessarabia - 1812. National Problem, International Implications”, kurią surengė Moldovos Istorijos, valstybės ir teisės institutas, Rumunijos Mokslų akademijos Jasų filialas ”A.D. Xenopolio” Istorijos institutas, Rumunijos ”Mihai Eminescu” kultūros institutas Moldovoje. 2012 m. gegužės 14-16 d., Moldova (Kišiniovas) ir Rumunija (Jašai).

Ivanauskas V., pranešimas "Lithuanian and Georgian writers: National question and dynamics of ideas", tarptautiniame Vilniaus simpoziume vėlyvojo sovietmečio ir posovietmečio klausimais "Nationalism as an Agenda in the Soviet peripheries. Which form? What content?", Vilnius, Lietuvos istorijos institutas, 2012 m. gruodžio 6-7 d.

Ivanauskas V., pranešimas “The Power of Networks and the Autonomy of Soviet Intellectuals (The Case of of Lithuanian Writers, Painters and Composers); tarptautinė konferencija Rygoje “The Baltic States in the Soviet Union: From Post-Stalinism to Perestroika” 1953-1990, Ryga, 2012 m. balandžio 9 d.

Ivanauskas V., pranešimas "Lithuanian and Georgian Writers between Indoctrination Practices and the Mobilization of National Identity”, Slavistikos, Rytų Europos ir Eurazijos studijų 44-asis metinis suvažiavimas, JAV, Naujasis Orleansas, 2012 m. lapkričio mėn. 14-18 d.

Laurinavičius Č., pranešimas „Varėnos vieta varžybose dėl Vilniaus 1920 metais“, regioninė konferencija, Varėna, 2012 04 27.

Laurinavičius Č., pranešimas „National vs social“, tarptautinis simpoziumas „Nationalism as an Agenda in the Soviet peripheries. Which form? What content?“, Vilnius, Lietuvos istorijos institutas, 2012 12 06.

Sirutavičius V. pranešimas „About anti-Semitism in the Interwar Lithuania”, tarptautinė konferencija “Jews and Non-Jews in Lithuania: Coexistence, Cooperation and Violence“, London, 2012 12 17-18.

Stravinskienė V., pranešimas „Lenkų repatriacija iš Lietuvos sovietmečiu: 1944–1947, 1955–1959 m.“ Lenkijos-Lietuvos akademija: Bendrumų ieškojimas, Vilnius, 2012-10-27.

Stravinskienė V., pranešimas „Lietuvos lenkų trėmimai (1945–1952 m.), konferencijoje „Deportacje Polaków z sowieckiej Białorusi i Litwy po Drugiej wojnie światowej”, Lenkija, Balstogė, 2012-04-24.

Tyrimų rezultatų sklaida visuomenėje:

Čepaitienė R., Europos paveldo dienų metu 2012 09 18 prarastas Kultūros paveldo departamento organizuotas pažintinis pasivaikščiojimas „Utopija Vilniaus kraštovaizdyje: žvilgsnis į stalinistinę architektūrą“.

Čepaitienė R., 2012 m. spalio 9 d. LII organizuotos tarptautinės konferencijos „Representing the Past in Architecture“ dalyviams prarasta ekskursija „Vilnius kaip ideologinis tekstas“ (su vertimu į anglų k.).

Ivanauskas V., 2012 m. spalio 29 d. vieša paskaita Viešojo administravimo kurso (dėst. E.Barcevičius) TSPMI antrakursams, tema ““Biurokratija ir darba etika sovietinėje Lietuvoje”.

Ivanauskas V., 2012 m. gruodžio 3 d. Lietuvių literatūros ir tautosakos institute seminarų cikle skaitytas pranešimas (paskaita) "Žvilgsnis į sovietmečio Lietuvos ir Gruzijos rašytojus: idėjų dinamika ir tapatumo klausimai".

Laurinavičius Č. 2012 02 08 paskaita VU TSPMI „Kodėl reiktų sugyventi su kaimynais?"; 2012 02 12 interviu Baltarusijos televizijai apie 1939-1940 ir 1988-1991m įvykius;; 2012 10 05 interviu „Izvestijoms“ sovietmečio problemų tema; 2012 10 05 interviu Lietuvos radijui apie 1920 m įvykius; 2012 11 05 interviu LR apie Voldemaro I-ąjį Ministrų Kabineta; 2012 12 10 interviu LR apie 1917 12 11 Lietuvos Tarybos aktą

Stravinskienė V., W. Kętrzyńskiego mokslinių tyrimų centre skaityta paskaita „Lenkų repatriacija iš Lietuvos SSR lietuvių istoriografijoje“, Lenkija, Olsztynas, 2012-11-09.

Svarauskas A. Lietuvos radijo laida „*Ryto garsai*“. Interviu XX amžiaus Lietuvos istorijos klausimais, 2012 m. kovo 3 d.

6. PASTABOS APIE PROGRAMOS VYKDYMO EIGĄ

Pateikite pastabas (jei tokių turite) dėl programos vykdymo pasikeitimų, vykdymo problemų, naujų aplinkybių ir kt.

Kaip jau buvo numatyta ir programos sudarytojų, ir jų ekspertų, susiduriama su tam tikrais sunkumais konsoliduojant skirtingus XX a. pirmos pusės (tarpukario) ir antros pusės (sovietmečio) laikotarpius. Tačiau kartu lieka ir stiprus motyvas tuos skirtingus laikotarpius sieti. Tas motyvas – tai Lietuvos nacionalinė valstybė, perėjusi eilę etapų: nuo projekto, faktinio egzistavimo (1918-1940), anekso statuso ir pilno atsikūrimo (nuo 1990m). Su Lietuvos nacionalinės valstybės raida glaudžiai susijusi ir lietuvių tautos raida. Tiek Lietuvos nacionalinė valstybė, tiek lietuvių tauta - tai iš esmės tie patys tyrimo objektai/subjektai. Todėl yra pagrindo tikėtis tolesnėje tyrimo eigoje pasiekti rezultatų konsolidavimo.

E. Bendikaitė 2012.03.01-2012.12. 31. buvo ilgalaikėje stažuotėje.

Programą vykdančios institucijos vadovas _____ Rimantas Miknys
(parašas) (vardas, pavardė)